

Propheta ante tot annos : hoc modo videmus nos ; hoc ergo dicamus et nos.

ENARRATIO

IN PSALMUM LVII.

Sermo ad plebem¹.

I. Vox quam cantavimus, audienda nobis magis est, quam clamanda. Omnibus enim tanquam in concione generis humani veritas clamat, « Si vere utique justitiam loqui » mini, recta iudicate, filii hominum². » Cui enim iniquo non facile est loqui justitiam? aut quis de justitia interrogatus, quando non habet causam, non facile respondeat quid sit justum? Quandoquidem manu formatoris nostri in ipsis cordibus nostris veritas scripsit, « Quod tibi non » vis fieri, ne facias alteri³? » Hoc et antequam Lex daretur, nemo ignorare permissus est, ut esset unde iudicarentur et quibus Lex non esset data. Sed ne sibi homines aliquid defuisse quererentur, scriptum est et in tabulis quod in cordibus non legebant. Non enim scriptum non habebant, sed legere volebant. Oppositum est oculis eorum quod in conscientia videre cogentur; et quasi forinsecus admota voce Dei, ad interiora sua homo compulsus est, dicente Scriptura : « In cogitationibus enim impij, » interrogatio erit⁴. » Ubi interrogatio, ibi lex. Sed quia homines appetentes ea quæ foris sunt, etiam a se ipsis exules facti sunt, data est etiam conscripta lex : non quia

¹ In isto Sermone ad plebem, passim Donatistas exagitat Augustinus. —
² Psal. LVII, 2. — ³ Tob. IV, 16, et Matth. VII, 12. — ⁴ Sap. I, 9.

in cordibus scripta non erat; sed quia tu fugitivus eras cordis tui, ab illo qui ubique est comprehenderis, et ad te ipsum intro revocaris. Propterea scripta lex quid clamat eis qui deseruerunt legem scriptam in cordibus suis¹? « Redite prævaricatores ad cor². » Quis enim te docuit, nolle accedi ab altero ad uxorem tuam? quis te docuit, nolle tibi furtum fieri? quis te docuit, nolle injuriam pati, et quidquid aliud vel universaliter vel particulariter dici potest? Multa enim sunt, de quibus singulis interrogati homines, clara voce respondeant, nolle se pati. Age, si non vis pati ista, numquid solus es homo? nonne in societate vivis generis humani? Qui tecum factus est, socius tuus est; et omnes facti ad imaginem Dei³, nisi terrenis cupiditatibus conterant quod ille formavit. « Quod ergo » tibi non vis fieri, noli alteri facere. » Judicas enim malum esse in eo quod pati non vis : et hoc te cogit nosse lex intima, in ipso tuo corde conscripta. Faciebas, et clamabatur inter manus tuas : quomodo cogeres redire ad cor tuum, cum hoc pateris inter manus alienas? Furtum bonum est? Non. Interrogo : Adulterium bonum est? Omnes clamant : Non. Homicidium bonum est? Omnes clamant detestari se. Concupiscere rem proximi bonum est? Non, vox omnium est. Aut si adhuc non confiteris, accedit qui concupiscat rem tuam : placeat tibi, et responde quod vis. Omnes ergo de his rebus interrogati, clamant hæc bona non esse. Rursus de beneficiis, non solum de non nocendo, verumetiam de præstando atque tribuendo, interrogatur omnis anima esuriens, Famem pateris; alius habet panem, et redundat ei ultra sufficientiam, novit te egere, non dat; displicet tibi esurienti, displiceat et satiato, cum alterum esurire cognoveris. Peregrinus tecto indigens venit in patriam tuam, non suscipitur : ille tunc

¹ Rom. XI, 15. — ² Isaï. XLVI, 8. — ³ Gen. I, 26.

clamat inhumanam esse illam civitatem, facile apud barbaros sibi esse potuisse refugium. Sentit iniquitatem, quia patitur: tu forte non sentis; sed oportet ut et te cogites peregrinum, et videas quomodo tibi possit displicere qui tibi non præstiterit quod tu in patria tua non vis peregrino præstare. Interrogo omnes: Vera sunt hæc? Vera. Justa sunt hæc? Justa.

II. Sed Psalmum audite? « Si vere ergo justitiam loquimini, recta judicate, filii hominum¹. » Non sit justitia labiorum, sed et factorum. Si enim aliter agis quam loqueris, bona loqueris, et male judicas. Si enim agis quomodo judicas, interrogatus quid sit melius, aurum an fides, non usque adeo perversus et devius es ab omni veritate, ut aurum melius esse respondeas: præponis ergo interrogatus auro fidem; locutus es justitiam: audisti Psalmum? « Si vere ergo justitiam loquimini, recta judicate, filii hominum. » Et ubi probabo non te ita ut locutus es judicare? Jam teneo responsum tuam, præponentem auro fidem. Ecce nescio unde amicus venit, et nullo teste aurum commendavit; solus hoc novit: et tu, quantum ad homines attinet. Est ibi alius testis qui non videtur et videt: et ille tibi aurum in secreto et in cubiculo tuo, forte remotis omnibus arbitris, commendavit; testis qui adest, non in cubiculo adest parietum, sed in cubiculis conscientiarum vestrarum. Commendavit ille atque discessit, nulli suorum notum fecit, rediturum se sperans, et ab amico quod dederat accepturum: ut humana sunt, mortuus est, habet hæredem, reliquit filium; ignorat filius quid pater habuerit, quid tibi commendaverit. Eia tu redi, redi prævaricator ad cor, ibi scripta lex est: « Quod tibi non vis fieri, alii ne feceris. » Te ipsum cogita commendasse, nulli tuorum dixisse, mortuum esse, filium reli-

¹ Psal. LVII, 2.

quise; quid ei velles a tuo amico præstari? Responde, judica causam, judicis tribunal est in mente tua, sedet ibi Deus, adest accusatrix conscientia, tortor timor. In rebus humanis es, in societate humana detineris: cogita quid velles præstari filio tuo ab amico tuo. Novi quid tibi respondeat cogitatio tua. Sic judica, sicut audis. Indica, vox erit. Vox veritatis non tacet; non labiis clamat, sed vociferatur ex corde: adhibe aurem, ibi esto cum filio amici tui. Vides fortasse etiam indigentem vagari, nescientem quid pater ejus habuerit, ubi posuerit, cui commendaverit: cogita et filium tuum; fac illum vivere quem contemnis mortuum, te mortuum cogita ut vivas. Sed aliud jubet avaritia, jubet contra Deum; Deus aliud, aliud avaritia: aliud in paradiso conditor noster, aliud de transverso seductor serpens. Veniat in mentem prior casus tuus: propterea mortalis, propterea laborans, propterea in sudore vultus tui panem comedens, propterea spinas et tribulos tibi terra generat¹: experimento disce, quod noluit præcepto. Sed vincit cupiditas: cur non potius veritas? Et ubi est quod loquebaris? Ecce cogitas aurum negare, ecce cogitas hæredi amici tui prorsus abscondere. Interrogaveram paulo ante quid sit charius, et quid sit melius, aurum an fides. Quare aliud dicis, aliud agis? Non times hanc vocem, « Si vere justitiam loquimini, recta judicate, filii hominum? » Ecce locutus es mihi meliorem esse fidem, et in iudicio tuo melius duxisti aurum. Non sic judicasti ut locutus es: vera locutus es, et falsa judicasti. Ergo et cum loquebaris justitiam, non vere loquebaris. « Si enim vere justitiam loquimini, recta judicate, filii hominum. » Quando mihi de justitia respondebas, erubescendo, non fatendo loquebaris.

¹ Gen. III, 17, 18.

III. Sed ad causam præsentem jam veniamus, si placet. Vox est enim illa dulcis nota auribus Ecclesiæ, vox Domini nostri Jesu Christi, et vox corporis ejus, vox Ecclesiæ laborantis, peregrinantis in terra, inte maledicentium et adulantium pericula viventis. Non timebis comminatorem, si non amas adulatorem. Attendit ergo ille cujus hæc vox est, et vidit omnes loqui justitiam. Quis enim audet non loqui eam, ne dicatur injustus? Cum ergo tanquam audiret omnium voces, et intenderet omnium labia, clamabat ad eos: « Si vere utique justitiam loquimini, » si non falso justitiam loquimini, si non aliud in labiis perstrepit, aliud celatur in cordibus: « Recta judicate, filii hominum. » Audi ex Evangelio propriam vocem, eandem ipsam quæ in hoc Psalmo est. « Hypocritæ, ait Dominus Pharisæis, quomodo » potestis bona loqui, cum sitis mali? Aut facite arborem » bonam, et fructum ejus bonum; aut facite arborem » malam, et fructum ejus malum¹. » Quid te vis dealbare paries lutee? Novi interiora tua, non fallor tectorio tuo: novi quid præendas, novi quid tegas. « Neque enim opus » ei erat, ait Evangelista, ut quisquam ei perhiberet tes- » timonium de homine: ipse enim sciebat quid esset in » homine². Sciebat quid esset in homine, » qui fecerat hominem, et homo factus erat ut quæreret hominem. Videte ergo si non sequuntur se voces istæ. « Hypocritæ, » quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? Si vere » ergo justitiam loquimini, recta judicate, filii hominum. » Nonne justitiam locuti estis, quando dixistis: « Magister, » scimus quia justus es, et nullius personam accipis³? » Quare dolum in corde tegebatis? Quare imaginem Cæsaris Creatori vestro ostendebatis, et ejus imaginem in vestris cordibus delebatis? Nonne auditum est quid locuti fueritis, et expertum est quemadmodum judicaveritis? Nonne

¹ Matth. xii, 33, 34. — ² Joan. ii, 25. — ³ Matth. xxii, 16.

vos crucifixistis eum, quem justum esse dixeratis? « Si » vere ergo justitiam loquimini, recta judicate, filii homi- » num. » Ut quid audio locutionem vestram, « Scimus » quia justus es: » cum prævideam judicium vestrum, » Crucifige, crucifige? Si vere ergo justitiam loquimini, » recta judicate, filii hominum. » Quid enim fecistis sæ- » viendo adversus Deum qui homo erat, et occidendo regem vestrum? Non enim ideo rex non erat futurus, quia occisus est a vobis resurrecturus. In titulo ubi scriptum erat, « Rex Judæorum, » posito super crucem Domini, linguis tribus, hebraïca, greca, latina¹, noverat dicere judex homo, « Quod scripsi, scripsi: » et Deus non noverat dicere, « Quod scripsi, scripsi? » Prorsus rex vester est: vivus, rex vester est; occisus, rex vester est. Ecce resurrexit, et in cælo rex vester est: ecce venturus est, vae vobis, quia rex vester est. Ite nunc, et loquimini justitiam, et nolite recta judicare, filii hominum. Non vultis recte judicare, recte judicabimini. Vivit enim ille rex vester, et jam non moritur, et mors ei ultra non dominabitur². Ecce venit, « Redite prævaricatores ad cor³. » Ecce veniet, corrigimini antequam veniat, prævenite faciem ejus in confessione⁴. Ecce veniet, rex vester est. Recordamini titulum super crucem; sed non eum videtis scriptum, manet tamen; in terra non legitur, sed in cælo servatur. Putatis enim illam inscriptionem fuisse corruptam? Et quid ait titulus Psalmi hujus? « In finem, ne » corrumpas ipsi David in tituli inscriptionem⁵. » Non ergo corrumpitur illa inscriptio tituli. Rex vester est Christus, quia omnium rex Christus: « Quoniam ipsius est reg- » num, et ipse dominabitur gentium⁶. » Si ergo rex est, ecce antequam veniat, dicit vobis: Adhuc loquor, in-

¹ Matth. xxvii, 37, Luc. xxii, 38, et Joan. xix, 19. — ² Rom. vi, 9. — ³ Isai. xlvi, 8. — ⁴ Psal. xciv, 2. — ⁵ Id. lvii, 1. — ⁶ Id. xxi, 19.

quit, nondum judico : qui sic clamo comminando, nolo ferire judicando. « Si vere ergo justitiam loquimini, recta » judicate, filii hominum¹. »

IV. Nunc autem quid facitis? Quare ista vobis dico? « Etenim in corde iniquitates operamini in terra². » Iniquitates forte in corde solo? Audi quid sequitur : et cor suum sequuntur manus, et cordi suo famulantur manus, cogitatur et fit; aut ideo non fit, non quia nolumus, sed quia non possumus. Quidquid vis, et non potes, factum Deus computat. « Etenim in corde iniquitates operamini » in terra. » Quid deinde? « Iniquitates manus vestrae » connectunt. » Quid est, « Connectunt? » De peccato peccatum, et ad peccatum peccatum, propter peccatum. Quid est hoc? Furtum fecit, peccatum est : visus est, occidere quærit eum a quo visus est; connexum est peccatum peccato. Permiserit Deus occulto judicio occidere eum, quem voluit occidere; sentit sciri, quærit et alterum occidere; connexit tertium. Dum ea molitur, forte ne inveniatur, aut quia fecit ne convincatur, consulit mathematicum; additum est quartum. Respondet forte aliqua dura et mala mathematicus; curritur ad haruspicem ut expietur; respondet haruspex non se posse expiare : maleficus quæritur. Et quis omnia possit numerare, quæ connectuntur peccata peccatis? « Iniquitates manus vestrae connectunt. » Quando connectis, ligas peccatum peccato? Te solve a peccatis. Sed non possum, inquis. Clama ad illum. « Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore » mortis hujus³? » Veniet enim gratia Dei, ut delectet te justitia, sicut delectabat iniquitas; et homo qui ex vinculis resolutus es, exclamabis ad Deum : « Disrupisti vincula » mea⁴. » Quid est, « Disrupisti vincula mea, » nisi, remisisti peccata mea? Audi quia vincula sunt : respondet

¹ Psal. lxxii, 2. — ² Ibid. 3. — ³ Rom. vii, 24. — ⁴ Psal. cxv, 16.

Scriptura : « Crinibus peccatorum suorum unusquisque » constringitur¹. » Non solum vincula, sed et crinuli sunt. Crinuli sunt, qui fiunt intorquendo : hoc est quod peccatis peccata connectebas. « Væ his qui trahunt peccata sicut restem longam, » Isaias clamat. « Væ his qui » trahunt peccata sicut restem longam² : » quid est aliud, quam væ his quorum manus connectunt iniquitatem? Et quia unusquisque peccatis suis constringitur, sicut et peccatis suis cæditur, Dominus male versantes in templo flagello de resticulis facto exclusit³. Sed non vis modo dirumpi vincula tua, quia non sentis vincula tua; etiam delectant te, et voluptati sunt : senties in fine, cum dicitur : « Ligat illi manus et pedes, et projicite illum in tene- » bras exteriores; ibi erit fletus et stridor dentium⁴. » Exhorrescis, times, pectus tundis; dicis mala esse peccata, bonam esse justitiam. « Si vere ergo justitiam loquimini, » recta judicate, filii hominum⁵. » In vita vestra inveniantur verba vestra; in factis vestris cognoscantur labia vestra. Nolite ergo connectere iniquitatem : quia vobis ad alligaturam adhibebitur quidquid connectitis. Non audiunt, non omnes tamen : et qui non audiunt præcogniti sunt.

V. « Alienati sunt peccatores a vulva, erraverunt a » ventre, locuti sunt falsa⁶. » Et cum iniquitatem loquuntur, falsa loquuntur; quia fallax est iniquitas : et cum justitiam loquuntur, falsa loquuntur; quia aliud ore proferunt, aliud in corde obtegunt. « Alienati sunt peccatores a vulva. » Quid est hoc? Quæramus diligentius : fortassis enim illud dicit quia Deus præcognovit homines peccatores etiam in uteris matrum. Nam unde cum adhuc prægnans esset Rebecca, et geminos in utero portaret, dictum est, « Jacob dilexi, Esau autem odio habuit⁷? »

¹ Prov. v, 12. — ² Isai. v, 18. — ³ Joan. ii, 15. — ⁴ Matth. xxii, 13. — ⁵ Psal. lxxii, 2. — ⁶ Ibid. 4. — ⁷ Gen. xxv, 23, Malach. i, 2, 3, et Rom. ix, 3.

Dictum est enim : « Major serviet minori. » Occultum ibi iudicium Dei : sed tamen a vulva , id est , ab ipsa origine , « Alienati sunt peccatores. » Unde alienati ? A veritate. Unde alienati ? A patria beata , a vita beata. An forte alienati ab ipsa vulva ? Et qui peccatores alienati sunt a vulva ? Qui enim nascerentur , si non ibi tenerentur ? Aut qui hodie viverent , ut hæc sine causa audirent , nisi nascerentur ? Forte ergo a quadam vulva alienati sunt peccatores , in qua dolores patiebatur charitas , per Apostolum dicens : « Quos iterum parturio , donec Christus formetur in vobis¹. » Expecta ergo , formare. Noli tibi tribuere iudicium quod forte non nosti. Carnalis es adhuc , conceptus es : eo ipso quo accepisti nomen Christi , sacramento quodam natus es in visceribus matris. Non enim ex visceribus tantum homo nascitur , sed et in visceribus. Prius nascitur in visceribus , ut possit nasci de visceribus. Propterea dictum est de Maria : Quod enim natum est in ea , de Spiritu sancto est². » Nondum de illa natum erat , sed jam in illa natum erat. Ergo nascuntur intra viscera Ecclesie quidam parvuli : et bonum est ut formati exeant , ne abortu labantur. Generet te mater , non abortiat. Si patiens fueris , usquequo formeris , usque quo in te certa sit doctrina veritatis , continere te debent materna viscera. Si autem impatientia tua concusseris latera matris , cum dolore quidem te excutit foras , sed magis tuo malo quam suo.

VI. « Alienati sunt peccatores a vulva , erraverunt a ventre , locuti sunt falsa³. » Ideo ergo erraverunt a ventre , quia locuti sunt falsa ? An potius ideo locuti sunt falsa , quia erraverunt a ventre ? In ventre quippe Ecclesie , veritas manet. Quisquis ab hoc ventre Ecclesie separatus fuerit , necesse est falsa loquatur : necesse est , inquam , falsa loquatur , qui aut concipi noluit , aut quem

¹ Gal. iv, 19. — ² Matth. i, 20. — ³ Psal. LVII, 4.

conceptum mater excussit. Inde hæretici clamant contra Evangelium : (ut de his potius loquamur , quos dolemus excussos.) Recitamus eis : Ecce Christus dixit : « Oportebat Christum pati , et a mortuis resurgere tertia die¹. » Agnosco ibi caput nostrum , agnosco ibi sponsum nostrum : agnosce et tu mecum sponsam , vide quid sequitur : « Prædicari in nomine ejus poenitentiam et remissionem peccatorum per omnes gentes , incipientibus ab Jerusalem². » Huc veni , huc veni³. Ecce Ecclesia : « Per omnes gentes ; incipientibus ab Jerusalem ; » non dico : Huc veni ; ipsa ad te venit. Illi autem obsurdoscentes adversus Evangelium , et non nos permittentes legerè verba Dei , quæ se jactant custodisse a flamma et volunt delere lingua , loquuntur sua , loquuntur inania : Ille tradidit , et ille tradidit. Imo et ego dico : Et ille tradidit , et ille tradidit : et verum dico. Sed quid ad me ? Nec tu mihi quos nominas ex Evangelio legis , nec ego quos nomino ex Evangelio lego. Auferantur de medio chartæ nostræ , procedat in medium codex Dei : audi Christum dicentem , audi veritatem loquentem : « Prædicari in nomine ejus , » inquit , poenitentiam et remissionem peccatorum per omnes gentes , incipientibus ab Jerusalem. » Non , inquit : sed quod nos dicimus audite : quod dicit Evangelium nolumus audire. « Alienati sunt peccatores a vulva , » erraverunt a ventre , locuti sunt falsa. » Nos loquamur vera , quia audivimus vera ; quod Dominus dicit , non quod homo dicit. Potest fieri ut homo mentiatur : non potest fieri ut veritas mentiatur. Ex veritatis ore agnosco Christum , ipsam veritatem : ex veritatis ore agnosco Ecclesiam , participem veritatis. Nemo mihi falsa loquatur , qui erravit ab utero in visceribus Ecclesie , primo viderem quid me vellet docere. Video alienatum a vulva , video errasse

¹ Luc. xxiv, 46. — ² Ibid. 47. — ³ Vox Donatistarum.

a ventre, et auditurus sum ab eo, quid, nisi falsa? « Er-
» raverunt a ventre, locuti sunt falsa. »

VII. « Indignatio eis secundum similitudinem serpen-
» tis¹. » Magnam rem audituri estis. « Indignatio eis se-
» cundum similitudinem serpentis. » Quasi dixerimus:
Quid est quod dixisti? sequitur, « Sicut aspidis surdæ. »
Unde surdæ? « Et obturantis aures suas. » Ideo surdæ,
quia obturat aures suas. « Et obturantis aures suas. Quæ
» non exaudiet vocem incantantium, et medicamenti me-
» dicati a sapiente². » Sicut audivimus, quod et homines
dicunt, qui ea qua potuerunt hæc cognitione didicerunt,
sed tamen quod Spiritus Dei multo melius omnibus homi-
nibus novit. Non enim frustra hoc dixit, nisi quia fieri
potest ut verum sit etiam illud quod audivimus de aspide.
Aspis cum cœperit pati incantatorem Marsum, qui eam
quibusdam carminibus propriis evocat, sicut sunt multa
etiam magica, audite quid facit. Sed interim in hoc at-
tendite, fratres: hoc enim præloquendum est, ne quis-
quam veluti hæsitans audiat: non, undecumque datur
similitudo, ab Scripturis laudatur ipsa res; sed tantum
inde similitudo trahitur. Non enim laudavit iniquum ju-
dicem, qui nolebat audire illam viduam, et nec Deum
timebat, nec homines verebatur; et tamen inde simi-
litudinem Dominus traxit³: nec illum laudavit pigrum,
qui tres panes, non propter amicitiam dedit petenti, sed
tædio victus; et tamen inde similitudinem dedit⁴. Et de
rebus ergo non laudandis trahuntur secundum quemdam
modum nonnullæ similitudines. Aut si propterea putatis
eundem esse ad Marsos, quia hoc audistis in Scriptura
Dei; eundem est et ad spectacula theatri, quia dicit Aposto-
lus: « Non sic pugilor quasi ærem cædens. » Pugilari
enim est pancratium facere. Jam quia hinc data est simi-

¹ Psal. LVII, 5. — ² Ibid. 6. — ³ Luc. XVIII, 2. — ⁴ Id. XI, 8.

litudo, spectacula ista delectare nos debent? aut quia
dixit: « Qui in agone contendit, ab omnibus abstinens
» est¹: » propterea agonistica ista vana et ludrica debet
affectare Christianus? Attende quid tibi dicatur ad simili-
tudinem, quid moneatur ad prohibitionem. Ita ergo et
hic data est quædam similitudo de Marso, qui incantat ut
educat aspidem de tenebrosa caverna; utique in lucem
vult educere: illa autem amando tenebras suas, quibus
se involutans occultat, dicitur quod cum exire noluerit,
recusans tamen audire illas voces, quibus se cogi sentit,
allidit unam aurem terræ, et de cauda obturat alteram,
itaque ita voces illas quantum potest evitans, non exit ad
incantantem. Huic similes dixit Spiritus Dei quosdam non
audientes verbum Dei, et non solum non facientes, sed
omnino ne faciant audire nolentes.

VIII. Factum est hoc et in primis temporibus fidei:
Stephanus martyr prædicabat veritatem, et tanquam te-
nebrosis mentibus, ut eas in lucem educeret, incantabat:
ubi venit ad commemorationem Christi, quem illi omnino
audire noluerunt, quid de eis Scriptura dicit? quid de
illis narrat? Clauserunt, inquit, aures suas. Quid autem
postea fecerint, passio Stephani narrata declarat. Non
erant surdi, sed fecerunt se surdos. Quia enim aures pa-
tentes in corde non habebant, violentia tamen verbi per
aures carnis irruens, etiam ipsis auribus cordis vim facie-
bat: clauserunt et aures corporis, et ierunt ad lapides².
Ecce aspides surdæ duriores lapidibus, quibus incantato-
rem suum lapidaverunt: non audierunt vocem incantan-
tis: « Et medicamenti medicati a sapiente. » Quid est me-
dicamentum medicatum a sapiente? Forte medicamentum
confectum, dicat medicamentum medicatum. An quæri-
mus ibi aliquid, quomodo jam si medicamentum est, etiam

¹ I Cor. IX, 25, 26. — ² Act. VII, 56, 57.

medicatum sit? Medicamenta erant in Prophetis; medicamenta erant in Lege; præcepta ipsa omnia medicamenta erant; et hoc medicamentum nondum erat medicatum: adventu Domini medicatum est medicamentum: hoc illi ferre non potuerunt. Quia enim non curabantur medicamento, medicatum est ipsum medicamentum adventu Domini. Jam Stephanus medicamentum medicatum incantabat, hoc illi audire noluerunt: unde medicatum est medicamentum, contra hoc aures clausurunt. Nam ibi hoc fecerunt, ubi nominatus est Christus. Indignatio eorum, sicut indignatio serpentis. Quid aures clauditis? Expectate, audite; et si potueritis, sævite. Quia volebant nisi sævire, noluerunt audire. Quod si audirent, forte desævirent. Indignatio eorum sicut indignatio serpentis.

IX. Tales etiam istos patimur. Primo sibi veritatem tenere videbantur: non cessavit Deus, non quievit: in Ecclesia sua prædicata est veritas, in visceribus matris aperta sunt eorum mendacia: patefactum est quod lucet, demonstrata est civitas super montem constituta, quæ abscondi non potest, et lucerna posita est super candelabrum, quæ lucet omnibus qui in domo sunt¹. Ubi enim latet veritas Christi? Nonne ipse est mons qui crevit ex minimo lapide, et implevit universam faciem terræ²? Convincuntur hinc, non habent quod dicant contra Ecclesiam. Et quid eis remansit? Quid nos quæritis? Quid nos vultis? Dicunt: Recedite a nobis. Dicunt autem et suis: Nemo cum illis loquatur, nemo illis jungatur, nemo illos audiat. Indignatio eorum, indignatio serpentium: « Sicut » aspidis surdæ et obturantis aures suas: quæ non exau- » diet vocem incantantium, et medicamenti, » hoc est, vocem medicamenti, « Medicati a sapiente. » Nonne hinc jam intelligitur quale medicamentum, quando vocem di-

¹ Matth. v, 14, 15. — ² Dan. ii, 35.

cit? Numquid medicamentum habet vocem? Est quoddam medicamentum quod habet vocem. Medicamentum portamus, vocem ejus audite, non quomodo aspides surdæ. « Si vere utique justitiam loquimini, recta judicate, filii » hominum. » Vox est medicamenti, et hoc medicati a sapiente. Jam enim venit Christus qui impletet Legem et Prophetas¹, qui veritatem ipsam firmaret: in quibus duobus præceptis tota Lex pendet et Prophetæ².

X. An forte quærimus aliquid et in eo quod dicitur aspis ita aures claudere, et unam earum in terram premat, alteram cauda oppilet? Quid sibi vult hoc? In cauda posteriora utique intelliguntur: ergo præterita, quo jam tergum oportet ponere, ut in ea quæ nobis promittuntur intendamus: ergo nec ex præterita vita nostra, nec ex præsentī delectari debemus. Hoc enim Apostolus monet dicens: « Quem ergo aliquando fructum habuistis in his » in quibus nunc erubescitis³? » Revocat a recordandis cum delectatione præteritis, et cum quadam concupiscentia fruendi; ne redeamus corde in Ægyptum. Quid de præsentibus? Quomodo jubet etiam ipsa contemni? « Non » respicientibus, inquit, quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ » autem non videntur, æterna⁴. » Item de præsentī vita dicit: « Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, » miserabiliores sumus omnibus hominibus⁵. » Obliviscere ergo præterita, quibus male vixisti; contemne præsentia, quibus temporaliter vivis; ne te alligando, præsentia non permittant pervenire ad futura. Si enim præsens vita te delectat, aurem in terra posuisti: si tuis præteritis etiam retro labentibus delectaris, aurem de cauda obturasti. Debes ergo ire in lucem, exire de tenebris audita voce

¹ Matth. v, 17. — ² Id. xxii, 40. — ³ Rom. vi, 21. — ⁴ 2 Cor. iv, 18. — ⁵ 1 Cor. xv, 19.